

Zondag 7 september 2025
twaaelfde van de zomer

Lezing uit de Torah: Deuteronomium 30,15-20

Lied: 'Wat te kiezen' – lied 843, 1

Evangelielezing: Lukas 14,25-33

Lied: 'Wat te kiezen' – lied 843, 2+3+4

Overweging

Afgelopen zomer waren Gerwin en Zeger Duine enkele dagen te gast op het zomerkamp in Aghaiani, in Georgië. Je weet wel: het kamp waar ook de jongeren van het diaconale project vorige zomer naartoe gingen. Waar ze spellen deden. Met elkaar optrokken. Lieder zongen. We zagen al enkele foto's die Gerwin er maakte.

'Persoonlijk leiderschap', was dit jaar het thema van het kamp. Durf je keuzes te maken voor je eigen leven? Neem je verantwoordelijkheid voor jezelf? Je kunt meelopen met de rest. Dat is verleidelijk. Dan hoor je erbij. Het is niet fijn om het gevoel te hebben dat je niet meetelt. Verschillenden van ons hebben last van FOMO – fear of missing out, angst ergens buiten te staan. Om te voorkomen dat we er buiten staan doen we wat anderen doen. Doen we mee. Zeger vertelde hoe hij het om zich heen ziet: jongeren die veel drinken. Die roken. Het is van alle plaatsen en tijden, het was al net zo toen ik zelf jong was. Verschil is dat het je nu elk moment onder de neus wordt geduwd via Snapchat of Instagram. Doe je mee? vraagt elke foto je opnieuw. Waarom ben jij er niet bij?

Met dit in gedachten lezen we het evangelie van Lukas. Die lastige tekst waarin Jezus het heeft over breken met je meest nabije familieleden. Zo'n tekst waarbij je denkt: Jezus, hoe heb je dát nou kunnen zeggen!

Maar laten we dit eens lezen met dat thema van het kamp in gedachten: persoonlijk leiderschap. Dan valt er een ander licht op de woorden. Persoonlijk leiderschap: verantwoordelijkheid nemen voor jezelf. Zou dát misschien zijn wat Jezus bedoelt: dat je niet moet meelopen? Ook niet met je meest nabije familieleden? Dat je zelf moet denken, je eigen keuzes moet maken, dat je leider moet zijn over je eigen leven?

De uitleg past bij de voorbeelden die hij geeft. Jezus trekt twee vergelijkingen. Eén met een bouwvakker. En één met een strateeg. Het zijn voorbeelden van zelfstandig nadenken. De bouwvakker overziet de kosten voordat hij gaat bouwen. Hij bouwt niet blindelings, maar maakt berekeningen: kan ik dit bouwwerk voltooien met de middelen die ik heb? De strateeg berekent zijn kansen en bepaalt dan zijn strategie. Heeft hij minder militaire macht dan de ander, dan kan hij beter niet kiezen voor de strijd, maar vredesonderhandelingen starten. Wil je mij volgen, zegt Jezus, doe dan als de bouwvakker; doe als de strateeg. Denk verstandig en zelfstandig na. Maak verantwoorde keuzes. Als in Deuteronomium: kies voor leven, niet voor dood. Kies voor zegen, niet voor vloek.

Het is goed te bedenken dat onze tijd een andere is dan die van Jezus. Hij leefde in een collectieve samenleving. Het individu was niet belangrijk. Het ging om de groep. De familie waar je toe behoorde. De clan. Jouw individuele wensen telden niet. Je deed wat van je verwacht werd. Je volgde de gewoonten en de regels.

Ik stel me voor dat in zijn tijd Jezus' woorden revolutionair klonken. Breken met je familie? Hoe houd je dan je hoofd boven water? Je hebt elkaar nodig, je redt het niet alleen.

Onze samenleving is een heel andere. Er is voor iedereen medische zorg. Er is voor alle kinderen scholing. Je kunt de opleiding kiezen die bij je past. We zijn onafhankelijker van elkaar dan ooit.

Onze tijd heeft echter een ander probleem: de individualisering schiet door. Jongeren hebben zoveel keuzes dat het ze lam slaat. De druk om zelf iets van je leven te maken is groot. Alle verantwoordelijkheid ligt bij jou. Het geloof in de maakbaarheid van het leven is enorm. Mensen raken overspannen door de druk die ze ervaren.

Dit is een heel andere tijd. En toch kun je je ook in onze tijd afvragen: is er ook nu niet sprake van groepsdwang? Van ongeschreven regels die je door het collectief worden opgelegd? Je móet slagen in het leven. Je bent verantwoordelijk voor je eigen succes. Je moet zolang mogelijk jong en sterk, zelfstandig en autonoom zijn. We hebben er moeite mee als we geholpen moeten worden. Toegeven dat je kwetsbaar bent voelt als falen.

Daarbij is er de groepsdruk waar Zeger van vertelde. Waar jongeren in Nederland en Georgië, van vroeger en van nu, mee te maken hebben. De druk om mee te tellen. Om hetzelfde te doen als de rest. Ondanks alle individualisatie hebben we hier nog steeds mee te maken.

Wanneer we het zo bekijken, vormen Jezus' woorden ook voor ons een uitdaging. Breken met familie – je kunt het verstaan als: breken met wat je gebonden houdt. Met wat je onvrij maakt. Met wat maakt dat je niet meer zelf nadenkt, maar zwicht voor de druk. De druk van de normen van de samenleving. De druk van de groep.

Jezus doet een beroep op ons zelfstandige denken. Op persoonlijk leiderschap: op verantwoordelijkheid nemen voor jezelf.

En nee, niet omdat hij gelooft in de maakbaarheid van het leven. Hij zegt ook niet dat je je leven tot een succes moet maken – en dat je het aan jezelf te wijten hebt als dat je niet lukt. Uiteindelijk, zegt hij, moet je ook 'breken met je eigen leven'. En een halt toeroepen aan het doorgesloten individualisme.

Ik las van een coach die mensen helpt door een burn out heen te komen. Die met hen zoekt naar hoe ze het leven anders kunnen aanvliegen, om niet weer terecht te komen in de spiraal van steeds maar meer moeten en steeds hogere eisen. Hij laat hen zien dat het niet gaat om de vraag: wie of wat wil ik worden? Maar om de vraag: wie of wat wil ik dienen? En hij merkt hoeveel lucht dat hen geeft. Het is een vraag naar je bezieling. Naar dat waar je warm voor loopt. Kies daarvoor, zegt Jezus. Niet voor de schijnbare zekerheid van erbij horen. Niet voor de illusie van veiligheid wanneer je gewoon maar doet wat iedereen doet zonder zelfstandig na te denken. Niet voor de schijn van succes wanneer je je conformeert aan de rest. Neem verantwoordelijkheid voor jezelf. En breek uiteindelijk ook met je eigen leven: stel je vertrouwen niet op de illusie dat je het leven in de hand zou hebben. Als je mijn leerling wilt zijn, stel dan je vertrouwen op God.

Gerwin en Zeger zullen ieder iets vertellen over het jongerenkamp in Aghaiani.

Gerwin:

Beso en ik zaten op de schommelstoel voor de rose accommodatie. De jongeren waren aan het sporten; volleyballen, voetballen enzo. Een mooie rustige avond voor een praatje.

Beso keek mij aan en bedankte mij. Ik zeg waarvoor? Hij gaf aan dat zonder onze hulp het kamp er niet zou zijn en dat het naast een teleurstelling voor de kids, veel meer impact heeft. De jongeren leven vaak in moeilijke situaties thuis. De ouders zijn elders aan het werk en de kids worden opgevoed door grootouders of andere familie. De grootouders hebben veelal geen idee van de beleefwereld van de jongeren. Dat is pijnlijk in de onderlinge verbinding en daarnaast worden de jongeren daardoor niet goed begeleid en voorgeleefd. Andere familie is minder

betrokken en zorgt wel voor de jongeren, maar geven ze eigenlijk geen opvoeding. Daardoor missen ze het goede voorbeeld van ouders om hun leven te leiden. Ook leven veel kinderen in moeilijke thuissituatie van armoede, drankmisbruik, mishandeling en onmacht van de ouders. Liefde tussen ouders en kinderen is ver te zoeken vanwege de situatie. Vanwege deze situatie zijn de jongeren ongemotiveerd om hun leven te leven. Ze leren verkeerde gewoontes aan; drinken en roken en rondhangen. Ze zien geen uitweg en houden elkaar gevangen in de greep omdat ze geen uitweg zien.

Anne is 20 en werkt in Tbilisi. Ze werkt in een bakkerij. Ik zeg heel naïef wat goed en mooi dat je werk hebt! Ja zegt ze vlak dat is ook zo. Dan vertelt ze dat ze 3 dagen per week werkt in 24 uren shifts met twee keer een pauze van 15 en 30 minuten.

Later verteld Beso dat ze het werk haar heel zwaar valt en dat ze regelmatig flauwvalt. De oorzaak kunnen ze niet vinden, maar ze wil het werk echt houden, want wat moet ze anders. Als ze klaagt of commentaar geeft, vliegt ze eruit; genoeg mensen die haar plek willen innemen.....

Het is voor de jongeren erg fijn om het kamp te hebben. Ze zijn even weg uit hun eigen woonomgeving. Ze kunnen even ontsnappen aan waar ze dagelijks in vast zitten. Tijdens het kamp krijgen ze aandacht van de leiding. Ze worden benaderd als jonge mensen met mogelijkheden en kansen.

Deze week gaat daarom over persoonlijk leiderschap. Als je een beter leven nastreeft, dien je zelf verantwoordelijkheid te nemen. Je moet goed voor jezelf zorgen en dan kun je ook voor de mensen om je heen zorgen.

Zeger: ...

Na afloop van de kampweken monteerde Beso een filmpje. We zullen het nu zien. Het meeste spreekt voor zich. Op het eind richt Beso zich tot ons. Hij bedankt ons dat we het kamp dit jaar mogelijk hebben gemaakt. Hij vertelt: we hebben hier kinderen uit arme families en kinderen met persoonlijke problemen. Kinderen die roken en drinken. Hier openen ze hun hart. We hopen dat ze van hun problemen afkomen.

We geven hen hier ook een ander voorbeeld. Ze hebben vaak slechte voorbeelden gezien, op straat en in hun families. We proberen hen goede keuzes te laten maken in hun leven. En een goede richting in laten te slaan. We hopen dat dit kamp hen helpt te veranderen.

Filmpje

Muziek

Lied: 'Wil je opstaan en Mij volgen?' (t. John L. Bell en Graham Maule, vert. Gert Lubberts, m. Schotse volksmelodie, bew. John L. Bell; Lieder en gebeden uit Iona & Glasgow, 40)